

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

Servant Leadership of School Administrator as Perceived by Teachers under The Songkhla Primary Educational Service Area Office 3

สมศักดิ์ พรหมชาย^{1*} และสุนทรี วรรณไพเราะ²

Somsak Promchay^{1*} and Suntaree Wannapiro²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Graduate student, Master of Education in Educational Administration Program, Thaksin University.

² อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Lecturer Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University.

* Corresponding author, E-mail: somwang17@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ประชากรเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 2,544 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกนจำนวน 335 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ครูที่มีเพศ และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study and compare servant leadership of school administrator under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 3as perceived by teacher who differed in gender, work experience and school size. The population was 2,544 teachers in schools under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 3. The sample size from Krejcie and Morgan table was 335 and the stratified random sampling by school size and the simple random sampling by drawing lots. The research instrument was a set of 5 rating-scale questionnaires which contained 50 questions. The reliability of a questionnaire was 0.87. The data were analyzed using such statistics as percentage, arithmetic means, standard deviation, t-test and F-test.

The results were as follows:

1. Overall and by individual aspects, servant leadership of school administrator under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 as perceived by teachers showed a high level.

2. Overall and by individual aspects, the teachers of different gender and working in different school size showed no significant difference in their perceptions of the servant leadership of administrator under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 3. Overall and individual aspects the teachers of different work experience showed no significant difference, except aspects of listening showed a .05 significant difference in their perceptions of the servant leadership of administrator under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 3.

Keyword: servant leadership of administrator

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 กล่าวถึงการศึกษากว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์และจากการที่รัฐบาลมีนโยบายให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อนตามกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการให้ผู้ปกครองชุมชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่โปร่งใสเป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้ตลอดจนมีการนำวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและมีแผนพัฒนาภาวะผู้นำควบคู่ไปกับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมการบริหารเชิงคุณภาพพร้อมทั้งสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์การและการจัดการและการบริหารจะมีประสิทธิภาพและดำเนินการให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจวางแผน อำนาจการ และมอบหมายงาน ในการกำกับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดผู้บริหารจึงต้องสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำหรือใช้ภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่ดี จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนเพราะผู้นำจะมีความสามารถในการใช้อิทธิพลโน้มน้าวใจบุคลากรในการปฏิบัติงานและให้บุคลากรตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2547) สอดคล้องกับความคิดเห็นของประเวศ วะสี (2544) กล่าวว่า โลกยุคใหม่ต้องการผู้นำที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์และมีเจตจำนงที่แน่วแน่ในการพัฒนางานไปสู่ทิศทางใหม่ๆ มองกว้างคิดไกลและไฝ่สูงเป็นคนเก่งคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมเคารพและให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนคนอื่นความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้นตามเปลี่ยนแปลงไปมากจากในอดีตการบริหารงานที่เน้นการควบคุมกลายมาเป็นการมอบหมายอำนาจการแข่งขันกลายเป็นการให้ความร่วมมือการเน้นรางวัลที่เป็นวัตถุประสงค์ของการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งเป็นแนวคิดของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ (Servant Leadership) (ภารดี อนันต์นาวิ, 2545)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสงขลา เขต 3 มีผลการทดสอบระดับชาติอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุหนึ่งเนื่องจากการย้ายโรงเรียนของครูอยู่เป็นประจำ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูขาดความต่อเนื่อง ครูมีความหวาดกลัวในการปฏิบัติในโรงเรียน เพราะอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสงขลา เขต 3, 2559) อีกปัจจัยหนึ่งอาจมาจากครูในสถานศึกษาต่างๆ ได้ตั้งความหวังไว้ว่าผู้บริหารจะเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานคอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแต่ในชีวิตจริงกับพบว่าผู้บริหารอยู่ในตำแหน่งของผู้บังคับบัญชาที่มีลักษณะเป็นการเพ็งเล็งการจับผิดทำให้ครูรู้สึกกดดันและอึดอัดในการปฏิบัติงานฉะนั้นลักษณะของความสัมพันธ์แบบสบายๆ เป็นกันเองช่วยเหลือเชื่อใจกันและเสมอต้นเสมอปลายจึงหาได้ยากและผู้บริหารก็คาดหวังให้ครูปฏิบัติงานให้ได้มากกว่าเดิมแต่ได้รับการช่วยเหลือจากครูน้อยลงทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ตรงกันระหว่างครูและผู้บริหารไม่ว่าจะเกี่ยวกับเรื่องการประเมินผลนักเรียนการประเมินผลครูการจัดองค์กรในโรงเรียนหรือการจัดชั้นเรียนของนักเรียนซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียดความริษยาและความขัดแย้งทั้งทางวิชาการและส่วนตัวแทนที่จะสร้างสรรค์สิ่งดีงามเช่น ความถ้อยทีถ้อยอาศัยและความก้าวหน้าทางอาชีพขาดความรักและสามัคคีในองค์กรทำให้มีการเขียนขอโยกย้ายสถานปฏิบัติงานงานทั้งของครูและผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ทุกปี (อภิชาติ อนันตภักดิ์, 2558)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสงขลา เขต 3 เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาภาวะผู้นำของตน และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

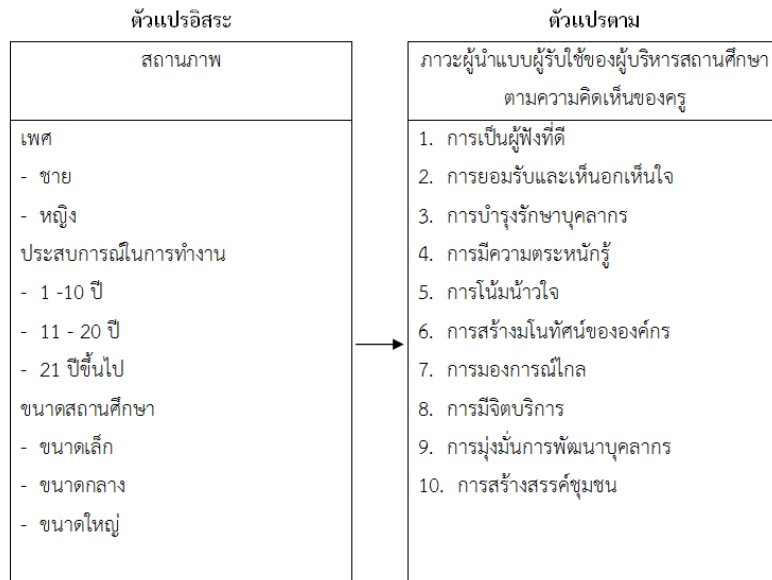
1. ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 อยู่ในระดับมาก
2. ครูที่มีเพศประสบการณ์ในการทำงานและทำงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 แตกต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ตามแนวคิดของกรีนลีฟ (Greenleaf, 1991) 10 ด้าน คือ 1) การเป็นผู้ฟังที่ดีเป็นการฟังอย่างตั้งใจ และจดจ่อต่อความต้องการของผู้คน ฟังทั้งสิ่งที่พูดออกมาและไม่ได้พูดออกมา นั้นหมายความว่าทั้งฟังด้วยหู ดูด้วยตา และรับรู้ด้วยความรู้สึก เพื่อให้ได้ยินเสียงที่ไม่ได้ยินทั้งหลาย เสียงเหล่านี้สะท้อนความสุข ความทุกข์ ความต้องการ ความเข้าใจ ตลอดจนความเข้าใจถูก หรือเข้าใจผิดของคนในองค์กร 2) การยอมรับและเห็นอกเห็นใจเมื่อรับรู้ความรู้สึกของคนในองค์กรแล้ว มีความเห็นใจและมักเอาทุกข์ของผู้อื่นมาเป็นธุระ เป็นการมุ่งเน้นดูแลบุคลากร ซึ่งจะต้องมีความพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป 3) การบำรุงรักษาบุคลากรการพยายามที่ทำให้คนอื่นมีความเข้มแข็ง มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ ปราศจากความวิตกกังวลต่อการทำงานในองค์กร 4) การมีความตระหนักรู้ความสามารถในการตระหนักรู้ของผู้นำจึงเป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความไม่ประมาทและรับรู้สถานการณ์อย่างถูกต้อง 5) การโน้มน้าวใจเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งสร้างความเชื่อถือ เชื่อมมั่นในตัวผู้นำด้วยความจริงใจ ไม่มีการใช้อำนาจหรือบังคับขู่เข็ญแต่อย่างใด 6) การสร้างมโนทัศน์ขององค์กรเป็นความสามารถของผู้นำในการสร้างฝันอันยิ่งใหญ่ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความฝันและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างชัดเจน 7) การมองการณ์ไกล เป็นคุณสมบัติของผู้นำแบบผู้รับใช้ที่สามารถใช้บทเรียนจากอดีตความเป็นจริงในปัจจุบันและแนวโน้มของสถานการณ์เพื่อตัดสินใจอนาคตแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนมีทิศทางในการทำงานขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม 8) การมีจิตบริการการเป็นผู้ที่มีจิตใจมุ่งมั่นในการให้บริการคนอื่นอย่างจริงใจจึงเป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแบบผู้รับใช้ต้องมี ความเชื่อมั่นในบุคคลอื่นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลอื่นได้อย่างเต็มใจ บุคคลอื่นสามารถคาดหวังได้ว่าผู้นำสามารถจะทำทุกอย่างเพื่อองค์กรได้ 9) การมุ่งมั่นการพัฒนาบุคลากรเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรสามารถทำได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศร่วมสัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อบุคลากรจะสามารถ

ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร และ 10) การสร้างสรรค์ชุมชน เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออก ถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม เชื่อมมั่นในศักยภาพของสมาชิก ชุมชนและสร้างบรรยากาศของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถสร้างความไว้วางใจและร่วมมืออย่าง สร้างสรรค์ของสมาชิก ภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษาประชากรเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 2,544 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน จำนวน 335 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดย วิธีการจับสลากเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ 0.67-1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 335 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศชาย ร้อยละ 42.09 เพศหญิง ร้อยละ 57.91 มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-10 ปี ร้อยละ 26.56 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี ร้อยละ 48.96 มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 24.48 ทำงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 17.31 ทำงานในสถานศึกษาขนาดกลาง ร้อยละ 68.66 และทำงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ร้อยละ 14.03

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านแสดงไว้ในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้าน

(n=335)

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การเป็นผู้ฟังที่ดี	3.60	0.54	มาก
การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ	3.77	0.41	มาก
การบำรุงรักษาบุคลากร	3.77	0.51	มาก
การมีความตระหนักรู้	3.86	0.48	มาก
การโน้มน้าวใจ	3.59	0.34	มาก
การสร้างมโนทัศน์ขององค์กร	3.54	0.43	มาก
การมองการณ์ไกล	3.92	0.46	มาก
การมีจิตบริการ	3.64	0.58	มาก
การมุ่งมั่นการพัฒนาบุคลากร	3.82	0.59	มาก
การสร้างสรรค้ชุมชน	3.78	0.57	มาก
รวม	3.73	0.27	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.27) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมองการณ์ไกล ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.46) การมีความตระหนักรู้ ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.48) การมุ่งมั่นการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.59) การสร้างสรรค้ชุมชน ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.57) การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.41) การบำรุงรักษาบุคลากร ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.51) การมีจิตบริการ ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.58) การเป็นผู้ฟังที่ดี ($\bar{X}=3.60$, S.D.=0.54) การโน้มน้าวใจ ($\bar{X}=3.59$, S.D.=0.34) การสร้างมโนทัศน์ขององค์กร ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.43)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า

1. ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน 3 มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่ทำงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การบริหารแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานแบบทีม ให้ครูในสถานศึกษามีความรักความสามัคคี มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็นและนำข้อเสนอแนะมาพิจารณา ไตร่ตรอง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีที่สุดสำหรับการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการสนับสนุนการบริหารงานของสถานศึกษา สร้างขวัญกำลังใจแก่ครูตามความเหมาะสม สามารถโน้มน้าวครูให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ อีกทั้งผู้บริหารยังเป็นบุคคลที่สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการวางแผนสำหรับบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทองอินทร์อุบลชัย (2556) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 พบว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เจียรระโน ไชยนา (2553) เรื่องภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานีพบว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานีตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บังอรไชยเผือก (2550) เรื่องคุณลักษณะของผู้นำแบบผู้รับใช้และบรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะภคินีพระกุมารเยซูพบว่าคุณลักษณะผู้นำแบบผู้รับใช้และบรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะภคินีพระกุมารเยซูโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริรัตน์ สาลีทิพย์ (2556) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ

แบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีพบว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่อยู่ในระดับมากส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

1. ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูทั้งเพศชายและหญิงได้มีส่วนร่วมในการวางแผนทำงาน การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารคอยให้คำแนะนำ คำปรึกษา เมื่อครูมีปัญหาและอุปสรรค อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จึงทำให้ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของชนิษฐา โพธิสินธุ์ (2550) เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกชรัตน์ ทวีวงศ์ (2553) เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยการกำหนดแผนงานและโครงการใหม่ๆ อยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองและสนับสนุนครูได้แสวงหาความรู้ และวิทยาการใหม่ๆ ที่ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหารและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีการให้เกียรติและความเป็นกันเองกับครู มีความยุติธรรมเป็นที่เคารพรักใคร่ของครู จึงทำให้ครูทั้งที่มีประสบการณ์มากหรือน้อย ต่างได้รับทราบถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาได้ใกล้เคียงกัน แต่ในขณะเดียวกันครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูงมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นก็จริง แต่สุดท้ายผู้บริหารสถานศึกษากลับใช้ความคิดของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่ยอมให้นำข้อเสนอแนะของครูไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ จึงทำให้ค่าเฉลี่ยด้านการเป็นผู้ฟังที่ดีของผู้บริหารน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ต้นศักดิ์ ศรีสิทธิ์ (2555) เรื่องพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะเียบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะเียบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของกชรัตน์ ทวีวงศ์ (2553) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ไม่แตกต่างกัน

3. ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่ทำงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทุกสถานศึกษา จะต้องผ่านการอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่งตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง โดยการสร้างบรรยากาศความนับถือใช้อำนาจทางศีลธรรมกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ เกิดความรักความสามัคคี มีใจในการทำงานอย่างปราศจากอคติ และคอยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา จึงทำให้ครูที่ทำงานในสถานศึกษาต่างๆ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุทัยวรรณ ฝอยหิรัญ (2551) เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจียรระไน ไชยนา (2553) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างมนต์ศน์ขององค์กร โดยการบูรณาการความเป็นจริงในปัจจุบันและความน่าจะเป็นในอนาคต เพื่อนำมาใช้สำหรับวางแผนบริหารสถานศึกษา และกระตุ้นให้มีการสร้างเป้าหมายของสถานศึกษาที่เป็นไปได้อย่างชัดเจน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็น แสดงความเห็นอกเห็นใจต่อครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานทุกช่วงประสบการณ์อย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กชรัตน์ ทวีวงศ์. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิษฐา โปธิสินธุ์. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เจียรไน ไชยนา. (2553). *ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ต้นศักดิ์ ศรีสิทธิ์. (2555). *พฤติกรรมผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษาในอำเภอท่าตะเกียบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทองอินทร์ อุบลชัย. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- บังอร ไชยเผือก. (2550). *การศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้และบรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะภคินีพระกุมารเยซู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. (2544). *ภาวะผู้นำ : ความเป็นไปในสังคมไทยและวิถีแก้ไข*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สำหรับผู้บังคับบัญชานิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 33(2), 157.
- ศิริรัตน์ สาลีทิพย์. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. (2559). *สารสนเทศประจำปีการศึกษา 2559*. สงขลา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิชาติ อนันต์ภักดี. (2558). *ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Greenleaf, R. K. (1977). *Servant Leadership*. New Jersey : Paulist Press.